

**Sodobna
slovenska
dramatika**

Varja Hrvatin

Vse se je začelo z golažem iz zajčkov

*Nagrada za mlado dramatičarko v sklopu
50. Tedna slovenske drame*

KER JE VSE SAMO IGRA, DANES IGRATA:

DRAMSKI PISEC in BRALEC

+ ostali soigralci, ki v tišini pridno čakajo na stranski klopi

IGRIŠČE:

domači teren, strani dramskega besedila

TRAJANJE:

okoli 30 strani, odvisno od podaljškov

***** PROLOG, KI JE V RESNICI ZELO DOLGA OPOMBA *****

Dragi bralec,
to, čemur boš priča na naslednjih straneh,
je verjetno najboljše besedilo, ki si ga in ki ga boš kdaj prebral.
Ne zato, ker bi bilo napisano izpod vrhunskega peresa,
ampak ker ga boš napisal sam.
Pomagala ti bom s svojimi dolgoletnimi življenjskimi izkušnjami,
ti nastavljala situacije,
ti pa se boš odločal namesto mene
in tako napisal mojo zgodbo po svojih željah, pričakovanjih in potrebah.
A ni to super?
Sam pisati svoj tekst?
Samo odpreti strani in sam režirati potek zgodbe?
Saj ti pravim, da bo to najboljša igra, ki si jo kdaj prebral.
No, ampak,
ker pa seveda vsi bralci niste enaki
in ker se je v življenju včasih treba odločiti,
ker preveč izbire res nikamor ne vodi,
te prosim, da se odločiš za eno pot.
Vsak dramski lik ima drugačno motivacijo,
ki ga vodi skozi zgodbo,
zato ti svetujem, da izbereš eno možnost.
Ampak pomni,
moraš izbrati, moraš se usmeriti, moraš se definirati,
drugače ne moreš več igrati.
No, lahko pa, kot bi naredila večina,
ki v življenju izbere najlažjo pot,
tekst samo preletiš in poštekaš, kaj je point vsega,
skomigneš in greš potem nazaj domov gledat Netflix
in se nažirat z dozorjenim avokadom iz Hoferja.
Sej te štekam, brez zamere.
Vseeno pa moraš vedeti,
da si tudi v tem primeru ti avtor tega besedila.

1. Če se imaš za bolj razumsko osebo, ki prednost daje racionalnemu, si nagnjen k analiziranju ter sprejemaš odločitve na podlagi tega, kaj se ti najbolj splača, potem je zate najprimernejša MOŽNOST A. Skoči na stran **948** in kronološko sledi besedilu do konca brez preskakovanj.

2. Če se imaš za bolj emocionalno osebo, ki se hitro prepusti čustvom, si nagnjen k sanjarjenju ter sprejemaš odločitve na podlagi trenutnega razpoloženja, je zate najprimernejša MOŽNOST B. Preleti na stran **951**.

3. Če pa si eden od bolj impulzivnih ljudi, se rad znajdeš v nenavadnih naključnih situacijah, ravnaš spontano in se zanašaš na sprejemanje odločitev v trenutku, brez kakršnih koli pričakovanj, ti priporočam MOŽNOST C. Preleti na stran **953**.

Si izbral?

...

Ne?

...

Saj tudi če nisi človek MOŽNOSTI B, se lahko odločiš za MOŽNOST A.

Ne bom nikomur povedala.

Saj sva tukaj samo jaz in ti, nihče drug.

...

Si?

...

Ne še?

...

Saj vem, da sta si MOŽNOSTI B in C malo podobni, tako da se ti bo morda lažje opredeliti, če pomisliš, kakšna je tvoja prva reakcija, če ti nekdo ponudi zastoj alkohol?

...

Zdaj pa že veš, ane?

...

No, pa greva pisat zdaj.

*Vedno so mi rekli, da sem vsega kriva.
Da sem kriva, da sem delusional,
da sem kriva, da vse delam po svoje.
In tko pač zajebeš in si na koncu vsega kriv.
Ker se navadiš bit kriv.
In ker vedno nekdo mora biti kriv.
Jaz sem kriva, da sem se sama slabo vzgojila.
Jaz sem kriva, da ne jem.
Jaz sem kriva, da pijem.
Jaz sem kriva, da ne telovadim.
Jaz sem kriva, da sem narcisoidna attention whore.
Jaz sem kriva, da že drugo leto sedim na terapiji in se nikamor ne premaknem.
Jaz sem kriva, da še zmeraj nimam službe in da še nihče ni uprizoril mojega teksta.
Kriva sem bla že v jaslicah, ko sem sošolce učila hrvaško, ker sem takrat toliko časa preživela na morju pri babici in noni, da mi je hrvaško lažje teklo.
Ne vem, če sem takrat sploh že znala slovensko.
In so rekli mojim staršem, da sem kriva, da so sošolci zmedeni in ne vedo, kater jezik je pravi,
niti katere besede so prave.
Čeprav so šele otroci.
Ne dolgo za tem sem bila vsega kriva v vrtcu.
Spet kriva neprimernega obnašanja, ker sem se med počitkom oziroma popoldanskim spancem pač drgnila ob ležalnik, na katerem sem počivala, ker mi je pasalo.
In so rekli mojim staršem, da sem kriva pohujševanja sošolcev in da mora biti nekaj resno narobe z mano, da se drgnem v vrtcu.
V vrtcu, pri teh letih.
In niso bili krivi moji starši,
ti si kriva, ker si tako nevgojena, so mi rekli.
Sem si mislila, dobro, se bom pač drgnila doma, ponoči, ko ne bo nikogar motilo in bom kriva samo tega, da sem pač stara šele štiri leta in se očitno rada drgnem.
In potem smo v enem drugem vrtcu,
ker sem tisti prejšnji vrtec zapustila,
morda zaradi svojega ekscesnega obnašanja,
sigurno pa ne zato, ker smo se preselili eno ulico naprej,
smo v tem novem vrtcu šivali prevleke za povštre.
In moj je bil pač najlepši, jebi ga, sem že takrat imela občutek za estetiko*

in to je vedela tudi moja sošolka Ivana, ki že takrat in še posebej danes nima občutka za estetiko.

In mi je ukradla mojo prevleko za povšter in so jo vsi hvalili in občudovali zaradi tega že prej omenjenega občutka za estetiko.

In sem jo uščipnila.

Ja, zelo močno sem jo uščipnila.

Takrat se je pač ščipalo.

In sem spet bila vsega kriva jaz.

Ker sem ljubosumna in nasilna in ker že od nekdaj zavidam Ivani njen izjemen občutek za estetiko.

In potem sem začela hodit v osnovno šolo in sem si rekla, da zdaj pa jaz ne bom nič več kriva,

zdaj naj bodo malo krivi tudi drugi.

In sem med odmorom s selotejpom zalepila risalne žebličke na vse stole, tako da je vse fino zabodlo v rit, ko so prišli z igrišča in se razposajeno vrgli na sedeže.

In ravno ko je učiteljica Marina

hotela reči, da sem kriva,

ta ista Marina, ki je vedela za vse moje potegavščine,

ki sem jih pač zganjala iz dolgčasa,

ker se mi ni dalo skakati gunitvista in ristanca med odmori,

sem s solzami v očeh pokazala na debelo sošolko Emo,

ki je nihče ni maral,

ker je bila pač debela.

In ker Ema ni imela prijateljev,

ker je bila pač debela,

ji je bilo vseeno, če je bila vsega kriva,

in tako je posledično prevzela vlogo krivca.

Čeprav je Marina dobro vedela,

da je bila spet vsega kriva ... (tišina).

In potem je bila Ema še nekaj časa kriva namesto mene.

In to mi je bilo fino,

da zdaj nisem bila več vsega kriva jaz,

in Emi je bilo fino, da je lahko kriva za nekoga drugega,

ker je to pomenilo, da ima vsaj eno prijateljico.

Ampak potem je na neki točki,

na mojo nesrečo,

Ema shujšala.

In ker ni bila več debela,

ji ni bilo več treba biti kriva za nikogar drugega.

In je bila spet vsega kriva ... (tišina).

In od takrat se cikel ni več prekinil.

Dolgo časa.

In od takrat sem bila zmeraj kriva jaz.

Jaz.

Ker na neki točki zmanjka debelih ljudi,

ki bi bili krivi namesto tebe,

ker si na neki točki tudi debeli ljudje poiščejo mozoljaste ljudi,

ki so potem krivi namesto njih.

Ali pa tiste z aparatom.

In tako sem bila od tu dalje zopet kriva jaz.

A) ČE ŽELIŠ NADALJEVATI Z GENEZO MOJE KRIVDE, obrni na stran **953**.

B) ČE ŽELIŠ, DA ODRASTEM, obrni na stran **951**.

Odloči se.

Ne morem.

Moraš.

Ne morem.

Minevajo ure.

Odloči se.

Kaj pa, če se nočem odločit?

Zmeraj se je treba odločit.

Lahko sem pač tiho.

Tudi tišina je odločitev. Tišina včasih pove več od besed.

Moja tišina ne bo nič povedala, tudi če bo kričala.

Samo v svetu tišin je lahko tišina tiho. Ti pa živiš v svetu odločitev.

In odločitve so hrupne.

Minevajo ure.

Ampak jaz se res ne morem odločit.

Če se ne odločiš, ne moreš naprej in obtičiš na isti točki, medtem ko čas samo polzi.

Kako lahko pričakujete, da se človek odloči kaj takega?

Saj ne pričakujemo. Tako pač je. V zakonu.

Jebeni zakoni.

Nimamo več časa. Kako si se odločila?

Kaj bi pa vi naredili na mojem mestu?

Tega ti ne morem povedat.

Zakaj? A jaz se moram odločit, vi pa ne?

To ni moje življenje. To ni moja zgodba.

Saj tudi moja ni. Njegova je. In jaz naj se odločim zanj?

Vi ste njegova skrbnica.

Minevajo ure.

In ste prepričani, da ne bo okreval?

Zelo majhna verjetnost je.

Ampak je?

Ne zavlačuj. Odloči se. Znak odraslosti je sprejemanje odločitev.

Kaj pa, če nočem odrast?

Moraš.

Minevajo ure.

Ni več časa. Odloči se.

Niste vi tisti, ki boste s to odločitvijo morali živeti do konca življenja.

Tudi z neodločnostjo je treba živeti do konca življenja.

Jaz imam res dovolj. Umrl bo, preden se odločiš. Lahko se vsaj odločiš, kako bo umrl.

Ne morem ga ubiti.

To je za njega najboljše.

Ne morem brez njega.

Znak odraslosti je soočanje s smrtjo.

Minevajo ure.

ODLOČI SE!

Ok.

Prav ste se odločili. To je za njega najboljše. Nič ne bo čutil. Samo zaspal bo.

Vse bo v redu.

In zdaj so minevale samo še sekunde. Te dolge sekunde, daljše od vseh tistih minulih ur. In skozi vse te sekunde ga je božala. Božala ga je, ko so pripravili stekleničko z evtanazijo. Božala ga je, ko so pripravili injekcijo. Božala je njegovo mehko smrdljivo dlako, za katero so vsi trdili, da smrdi po vlagi, medtem ko je bil zanjo to vonj ljubezni. Vonj doma. Dišal je po ljubezni. In ona ga je samo božala, medtem ko so se te dolge sekunde vlekle. In medtem ko je vonjala to ljubezen, ki je pred njenimi očmi pričarala spomine preteklih trinajstih let, ga je božala dalje. Vbrizgnili so evtanazijo in ona ga je božala dalje. Božala ga je iz sekunde v sekundo. In z vsako sekundo je bilo mehko manj. In vonja manj. Vse dokler se mehka dlaka ni spremenila v trdo teksturo predpražnika in vse dokler vonj ni izvedenel v gnilobo. Solze so tekle in ona ga je božala. In čeprav so se njegove oči zapirale in čeprav je pod prsti, ujetimi med trdo, posušeno dlako, čutila, kako ga izgublja, je še zmeraj vohala ljubezen. OBRNI NA STRAN 956.

*In potem se je nadaljevalo z otroško žlehtnobo.
In sem branila svojega nekoliko zaostalega sošolca Marka,
ker nekdo ga je pač moral braniti,
ker on pa res ni sam kriv za to, da je nekoliko zaostal.
In sem ga branila, ko so ga drugi sošolci zafrkavali.
Ker se mi je zdelo res nepošteno,
ker si Mark pač res ni sam kriv, da je nekoliko zaostal,
in sem jih malo zbrcala,
in ker je bilo to nedopustno,
da punca brca fante,
in ker se je pač predpostavljalo,
da moram bit zaljubljena v Marka,
ker ni bilo nobene druge možne razlage, zakaj bi ga jaz branila,
mi je en sošolec vrgel kamen v roko in mi jo zlomil.
In jaz, z zlomljeno roko na urgenci, sem bila spet vsega kriva,
ker se za punco pač ne spodobi, da brca fante,
in ker se vsak mora braniti sam
in se ne sme vtikat v druge.*

A) ČE MISLIŠ, DA SEM SE NAUČILA LEKCIJE POMETANJA PRED
SVOJIM PRAGOM, obrni na stran 956.

B) ČE MISLIŠ, DA POTREBUJEM ŠE NEKAJ ČASA ZA TO, DA
ODRASTEM, obrni na naslednjo stran.

*In potem sem še naprej bila vsega kriva in kasirala poškodbe,
ker sem branila sošolca Lukata, ki je imel pač malo večjo glavo
in je danes računalniški genij, zaposlen v Microsoftu,
in so mu v to isto genialno glavo metali jogurte,
ker je bilo to pač blazno smešno.*

*In sem metala jogurte nazaj v njih,
ker Luka pač res ni bil sam kriv, da ima veliko glavo,
in sem spet utrpela poškodbe in obtožbe,
da sem zaljubljena.*

*Ker če braniš nekoga, ki ni sam kriv za to, kakšen je,
ni druge razlage
kot to, da si zaljubljen vanj.*

*In ker me tudi to ni izučilo,
sem branila še svojega sošolca Roka, ki je mulat,
in se je sošolcem zdelo noro smešno prepevat predelavo reklame za jogobello,
ki je šla nekako takole:*

“Mama bela, oče črn, skupaj pa sta Roka imela.”

*In sem tudi njega branila,
ker Rok pa res ni sam kriv, da je mulat,
in sem spet kasirala udarce in norčevanje,
za kar mi je danes iskreno morda malo žal,
ker se Rok zdaj druží s temi istimi idioti,
ki so si to pesmico izmislili,
in čeprav Rok ni sam kriv, da je mulat,
je sam kriv, da se druží z idioti.*

In sem bila kriva tudi zanj.

*Saj mi ni bil problem,
na tej točki sem bila že toliko stvari kriva,
da sem že pozabila, kaj pomeni biti nedolžen.*

*In potem sta moja predraga starša,
ta ista človeka,
ki me nikoli zares nista imela časa vzgajati
in sta me potem krivila za nevezgojenost,
šla narazen.*

In sem nehala jest.

In govorit.

Za nekaj časa.

*Zelo slabo se spomnim tistega obdobja,
morda zato, ker sem večino časa preživela ob gledanju Veronice Mars in*

*podobnih serij,
ker pač nisem imela prijateljev,
ker nisem govorila
in ker nisem jedla.
Ampak vse, kar se spomnim, je seveda to,
da sem bila pač kriva.
Kriva, da sem anoreksična,
ker baje,
vsaj tako je pravila moja osebna zdravnica Marjeta,
ta ista zdravnica, ki je moji sestri rekla, da nikoli ne bo zrastle,
da če ne ješ mesa, pač postaneš anoreksičen.*

A) ČE HOČEŠ IZVEDETI, ZAKAJ SEM NEHALA JESTI MESO, obrni na stran 958.

B) ČE TI JE VSEENO, ZAKAJ SEM NEHALA JESTI MESO, obrni na stran 960.

In potem so me utišali. Zmeraj ko hočem nekaj povedat, me utišajo. Stala sem v vrsti za blagajno. Pred mano je stal zavaljen starejši moški s precej mlajšo žensko azijskih korenin. Začel se je dreti nanjo, povzdignil je roko in – Tišina.

Hodila sem za mladim fantom, ki se je močno trudil, da bi izgledal kot punca. Zasllišala sem krik za seboj. Mlad mišičast moški primitivnega glasu je dvignil steklenico vina v zrak in – Tišina.

Sedela sem na klopci v parku. Mimo mene se je s starejšim oskubljenim mešančkom sprehajala starejša ženska, zavita v oblak alkoholnih hlapov. Mešanček je zalajal, ženska je stegnila nogo in – Tišina.

Pila sem kavo v lokalu. Najstniška natakariča je stregla starejšim biznismenom, ki so ob poldnevu stolkli že šest viskijev. Eden od moških je z dlanjo segel natakariči pod krilo in – Tišina.

Na tržnici sem tipala zrelost breskev. Ob meni je tipala nektarine zakrita gospa. Proti njej se je obrnil bradati moški srednjih let, ki je ravno zahrkal smrkelj iz globin svojih sinusov, in – Tišina.

Poglejte – zašepetam.

Poslušajte – zašepčem.

Povejte – zašklepetam.

Pridušen vzkrík. Zadušen jok. Tiha maša. DING DONG. Molk. Zamolk.

Premolk. Tišina. BIM BAM BOM. Glas tišine. Glasba tišine. Pogled tišine.

Moč tišine. CING CING. Lomilci tišine.

Kapljanje || ... || mama utiša otrokov jok z dojko, polno mleka.

Javkanje || ... || delavcu na avtocesti poka hrustljava zažgana koža.

Renčanje || ... || fantek poklekne na vse štiri pred župnika.

Prasketanje || ... || žena nastavi lice možu in zapre oči.

Praskanje || ... || deklica s polomljenimi prsti za ogromnim strojem šiva kavbojke.

Šklepetanje || ... || prašiček, ujet v žico električne ograje, in piščanci v ozadju kričijo.

Škripanje || ... || shiran deček z napihnjenim trebuhom inhalira lepilo in halucinira.

Piskanje || ... || gospod s povzdignjeno roko gradi zid, ga obdaja z žico.

Škrtanje || ... || fant s slušalkami v ušesih in puško v rokah strelja po nedolžnih.

In takrat se kot pritajen cigaretni dim v moj osebni prostor prikrade oblak hlapov sveže skuhanega golaža. In takrat se spomnim na nono, ki mi je zmeraj kuhala golaž, ker je bila to moja najljubša jed in ker sem vsakič, ko sem prišla na obisk, pojedla tri krožnike golaža in se potem vsa nažrta po kosilu na vrtu igrala z noninimi zajčki. Mmmmmmm. Golaž in njeni domači istrski njoki.

JAZ: Nona, zakaj danes ni zajčkov na vrtu?

NONA (*me potreplja po napihnjnem trebuščku*): Ja ker si vse popapala!

JAZ: Nisem jih pojedla, golaž smo jedli pa njoke!

NONA: In iz česa misliš, da se dela golaž?

JAZ: Ja iz mesa, doooooh!

NONA (*se zasmеji*): In iz česa se dela meso?

JAZ: Ja meso je pač meso. Tako, kot je korenje korenje.

NONA: Iz česa pa misliš, da se dela dunajski zrezek?

JAZ: Ja tudi iz mesa!

NONA: In meso se dela iz živali.

JAZ: Kako se dela iz živali? Če sem se še zadnjič igrala z zajčki.

NONA: In potem jih je tvoj nono ubil, jih odrl in potem si jih ti pojedla v golažu skupaj z njoki.

JAZ: Ampak to ni res, jaz nikoli ne bi pojedla zajčkov, ker jih imam rada. To je isto, kot če bi Maxa pojedla.

NONA: Ni isto, ker kužkov se ne je. Ker nimajo dobrega mesa.

JAZ (*histerično*): Zakaj mi nisi povedala, da je golaž iz zajčkov? Lagala si mi! Jaz nočem jest zajčkov. Nikoli več ne bom jedla zajčkov.

NONA: Nisem ti lagala. Nikoli me nisi vprašala. Vedno ti vse povem po resnici, če me vprašaš.

JAZ: Iz česa je pa dunajski zrezek?

NONA: Iz teličkov.

JAZ: Teh pa nimamo na vrtu.

NONA: Ne več.

In takrat sem se zaprla v sobo in tri dni jokala. Rekla sem, da nikoli več ne bom jedla živali, da nikoli več ne bom ubijala živali. In jih res nisem. Enajst let nisem jedla nobenega mesa, kar je moja nono strašno bolelo. Vsakič ko sem prišla, je vztrajno kuhala golaž posebej zame in jaz sem vztrajno jedla samo še puste domače njoke s parmezanom. Moja nona ni veliko govorila, je pa veliko kuhala. In ko nisem več jedla njenega golaža, tudi govoriti nisva več znali. In potem je umrla. Nenadoma, čez noč. Grozno me je bolelo, da se nisem poslovila. Da mi nikoli več ne bo vztrajno kuhala in vsiljevala golaža, čeprav je

vedela, da ga ne bom jedla. In ko me je tako grozno bolelo, sem pomislila, kako je moralo boleti njo vsakič, ko sem zavrnila njen golaž, najino edino vez, najin jezik. In takrat sem se odločila jesti meso, ker je bil le vonj golaža tisti, ki mi je lahko na vsake toliko časa priklical mojo nono nazaj. Mojega nonota sem si priklicala še težje. Ko sem se rodila, me je pogledal v mednožje in rekel

NONO (razočarano): Opet. Još jedna cura.

Nono nikoli ni prebolel, da ni dobil moških vnukov. Zato me je od majhnega tretiral kot fantka. Meni se je to zdelo kul, ker sem hotela bit fantek, bolj zabavno je bilo, kot biti punca.

A) ČE TUDI TI MISLIŠ, DA JE BOLJ ZABAVNO BITI FANTEK KOT PUNČKA, nadaljuj na strani 961.

B) ČE NISI PREPRIČAN, obišči spletno stran <http://www.gender.com> in se potem vrni.

C) ČE TI GREJO NA ŽIVCE VEGETARIJANCI, VEGANI IN PRESNOJEDCI, obrni na naslednjo stran.

*In sem povedala, da ne morem jest mesa,
ker potem moja nona pobija zajčke na vrtu,
da iz njih naredi golaž,
in potem se z njimi ne morem več igrat.
In mi je rekla, da ne morem pri enajstih nehat jest mesa,
da sem sama kriva, da sem anoreksična,
ker sem pač razvajena in nevzgojena,
in da sem anoreksična samo zato, ker iščem pozornost in rabim psihiatra.
In sem spet bila sama kriva za to, da sem anoreksična
in da me sošolci kličejo anoreksična kurba
in si tlačijo prste v usta in uprizarjajo bruhanje, ko grem mimo.
In potem se je moj predragi oče preimenoval.*

A) ČE ŽELIŠ IZVEDETI, V KAJ SE JE PREIMENOVAL, obrni na stran 963.

B) ČE TI JE VSEENO, V KAJ SE JE PREIMENOVAL, obrni na
naslednjo stran.

A slišiš ti vse to?

Vidim vse to, ja.

*Sta se pogovarjala **boldiran** in neboldiran.*

A vidiš?

In kako zgleda?

Rumeno.

Kaj je to rumena?

Rumena je tisto, kar dela sonce.

Kaj je to sonce?

Tisto, kar daje luč.

Kako lahko slišim luč?

Ne vem. Videti je pa svetlo.

Opiši mi z zvoki.

Ne morem. Lahko ti opišem samo tisto, kar vidim.

Ampak tega, kar ti vidiš, jaz ne morem slišati.

In jaz ne morem videti tistega, kar ti slišiš.

Tudi glasbe?

Kaj je to glasba?

Ne veš, kaj je glasba?

Kako je videti glasba?

Morda je videti tako kot to tvoje sonce.

Misliš, da se sonce sliši kot glasba?

Mislím, da se glasba vidi kot sonce.

Misliš, da bom kdaj videlo glasbo?

Takrat, ko bom jaz slišalo sonce.

Prižge se sonce. Tišina.

A vidiš, a vidiš?

Ne slišim ničesar.

Sonce ugasne. Zasliši se glasba.

A slišiš, a slišiš?

Ne vidim ničesar.

Glasba izgine. Praznina in tišina.

Kje sva?

Jaz vidim samo praznino.

Jaz pa slišim samo tišino.

Kaj pa, če ti opišem?

Raje mi zapoj.

Črno je in votlo in ...

Čakaj! Nekaj slišim.

Kaj, kaj!

*Z neba pade podčrtan. Podčrtan začne pisati. Neboldiran posluša, **boldiran** ga opazuje.*

Besede.

Kakšne besede?

Ja, kot skupek črk, ki jih vidiš na papirju.

Nič ne vidim. (*Se napenja, da bi videl.*) **In kaj pravijo?**

Ne razumem jih. (*Se napenja, da bi slišal.*) Jih lahko prebereš?

A) **ČE NIMAŠ VEČ POJMA, KAJ SE DOGAJA, IN SI ŽELIŠ MALO STABILNOSTI, se vrni nazaj na stran 947 in še enkrat premisli.**

B) **ČE TI JE KUL IN BI RAD NADALJEVAL V TEM STILU, obrni na stran 964.**

*In se je preimenoval.
Kot da že vsega skupaj ni bilo dovolj, se je moral preimenovati,
zdaj se za mano niso več drli samo anoreksična kurba, ampak še janševka.
In sem spet bila jaz kriva, da imam takšnega očeta,
in jaz kriva, da nimam normalnih staršev, ki volijo Janeza Janšo,
jedo golaž iz zajčkov in zamižijo, kadar se nekomu godi krivica.
In potem, malo kasneje,
sem se v prvih mesecih gimnazije zaljubila v Žigo.
Bil je umetnik.
Tako kot moj oče.
In sva se imela fino.
Dokler se ni predoziral s kitajskimi praški, ki jih je naročil na internetu,
medtem ko sem bila jaz v bolnici v Braziliji zaradi opeklin druge stopnje,
ker sem od 12. do 16. ure sedela na soncu brez kape in kreme
sredi Copacabane,
za kar sem seveda spet bila kriva jaz.
In je Žiga pristal v Polju na zaprtem oddelku, diagnosticiran s psihozo,
za kar sem po mnenju njegovih prijateljev spet bila kriva jaz.
Ker me ni bilo,
ker sem bila v bolnici v Braziliji. Namočena v grški jogurt.
Vsega je bila kriva ... (tišina).
To mi je bilo zdaj že kristalno jasno.
Vsega bo zmeraj kriva ... (tišina).*

A) ČE VEŠ, KDO BO ZMERAJ KRIV VSEGA, obrni na stran 967.

B) ČE SI ŽE MALO NAVELIČAN VSE TE KRIVDE, obrni na stran 964.

Ob polnočni meglici sta se srečala Lunin krajec in Črna lilija. Srečala sta se tam nekje na koncu peščene poti, kjer je sameval košati grmiček. Po potki priteče zadihan Lunin krajec, se postavi v monumentalno pozo in posveti na grmiček. Sveti in sveti in čaka. Vrta se okoli grmička in teče in skače in se spet ustavi. Zdaj končno zasveti še grmiček in iz njega prav počasi pripleše Črna lilija.

LUNIN KRAJEC: Kje si bila? Povsod sem te iskal in tekal in skakljaj, da bi te le poiskal.

ČRNA LILIJA: Izgubila sem se.

LUNIN KRAJEC: Kako vendar? Vsak dan se srečava, vsak dan ubereš isto pot in vsak dan se izgubiš. Mar bi ti narisal zemljevid? Lahko te tudi pospremim, ti narišem vse postanke, označim pomembne prelomnice, da boš zmeraj poznala svojo pot!

ČRNA LILIJA: Rada se izgubljam.

LUNIN KRAJEC: Kako le? Potem nikdar ne veš, kje si, in živiš v strahu, da morda ne najdeš poti!

ČRNA LILIJA: Izgubim se, ker iščem. In ko iščem, se spomnim. Vsakič, ko se izgubim, se spomnim malo več.

LUNIN KRAJEC: Česa se spomniš?

ČRNA LILIJA: Preteklosti in tega, kar je nekoč bilo.

LUNIN KRAJEC: Zakaj bi se ukvarjala s preteklostjo? Živiš tukaj in zdaj, vsak dan je nova zgodba, pričara nov pripetljaj, ki ga živiš in doživiš in sprejmeš, in greš naprej.

ČRNA LILIJA: Zakaj se potem vsak dan srečava na istem mestu ob istem košatem grmičku?

LUNIN KRAJEC: Ker je košati grmiček tvoj dom.

ČRNA LILIJA: Ne spomnim se svojega doma.

LUNIN KRAJEC: Jaz se spomnim. Grmiček je tvoj dom in jaz sem tvoj dom in tu si doma.

ČRNA LILIJA: Rada bi se spomnila.

LUNIN KRAJEC: Namesto da bi se spominjala, bi lahko živela!

ČRNA LILIJA: Ampak saj sploh ne vem, če znam živeti. Ne vem, če vem, kaj je to življenje.

LUNIN KRAJEC: Če si tu in z mano klepetaj in se oziraš nad širnim svetom, potem živiš.

ČRNA LILIJA: In kaj je življenje?

LUNIN KRAJEC (*ujet nepripravljen, mrmra in brbota besede*): Ja ... Življenje je ... Lepo! In zabavno! In nepredvidljivo! In presenetljivo! In čarobno! In in in ...

ČRNA LILIJA (*prekine njeno dolgovezenje*): In nima smisla.

LUNIN KRAJEC: Seveda ima smisel!

ČRNA LILIJA: In kaj je ta smisel?

LUNIN KRAJEC: Smisel je ... Smisel je vse! Vse, kar je okoli tebe. Košati grmiček, ki ga vsak dan pozdraviva in zalivava. Nebo, ki ni nikdar iste barve kot dan prej. Oblaki, ki imajo vsak dan drugačno koreografijo.

ČRNA LILIJA: Ampak to je življenje grmička in neba in oblakov. Kaj pa moje življenje? In tvoje življenje?

LUNIN KRAJEC: Najini življenji sta čarobni prav tako kot vsa druga življenja.

ČRNA LILIJA: Kaj pa je tako čarobnega?

LUNIN KRAJEC: Jaz sem čaroben, ker sem biser na temnem platnu. Če ne bi bilo mene, mornarji ne bi našli poti sredi noči.

ČRNA LILIJA: In jaz?

LUNIN KRAJEC: In tebe ne bi bilo brez mene.

ČRNA LILIJA: Se pravi, da ne morem obstajati sama?

LUNIN KRAJEC: Ne.

ČRNA LILIJA: Potem nimam svojega življenja?

LUNIN KRAJEC: Ne.

ČRNA LILIJA: In kaj je potem smisel?

LUNIN KRAJEC: Smisel je, da potrebujeva drug drugega za obstoj. Ko se jaz povzpnem na nebo in posvetim na košati grmiček, se ta prebudi in lahko zrasteš ti. In tako lahko celo noč preživiva skupaj in se pogovarjava o smislih in nesmislih, o nebu in oblakih, o besedah in tišinah in tako tvoriva življenje.

ČRNA LILIJA: Kaj pa, če jaz hočem svoje življenje? Eno življenje, ki bo moje, samo moje in od nikogar drugega.

LUNIN KRAJEC: Lahko poskusiš.

ČRNA LILIJA: Kako?

LUNIN KRAJEC: Ne vem.

ČRNA LILIJA: Kako ne veš, če imaš odgovor na vse?

LUNIN KRAJEC: Tudi jaz sem samo del lune, poznam svet v temi, morda moraš vprašati sonce.

ČRNA LILIJA: Kdo je sonce?

LUNIN KRAJEC: Sonce je jaz podnevi.

ČRNA LILIJA: In kaj je podnevi?

LUNIN KRAJEC: Ko nebo ni tako črno kot ti. In je bolj belo kot jaz.

ČRNA LILIJA: Želim poskusiti.

LUNIN KRAJEC: Ne boš preživela.

ČRNA LILIJA: Zakaj?

LUNIN KRAJEC: Ker črne lilije rastejo samo v temi.

ČRNA LILIJA: Kaj pa grmiček?

LUNIN KRAJEC: Grmiček je zmeraj tu.

ČRNA LILIJA: Ampak jaz hočem videti svetlobo. Hočem spoznati sonce.

LUNIN KRAJEC: Ne boš preživela. Sonce je premočno in presvetlo. Scvrlo te bo in boš ovenela in se nikdar več ne bova srečala.

ČRNA LILIJA: Kaj nisi rekel, da je življenje presenetljivo in nepredvidljivo in zabavno?

LUNIN KRAJEC: To pomeni, da se z menoj ne zabavaš? Da ti nisem dovolj?

ČRNA LILIJA: Rada bi novo zgodbo in nov pripetljaj. Sam si rekel, da se je neumno samo spominjati.

LUNIN KRAJEC: Prav, lahko poskusiš. Ampak opozoril sem te.

ČRNA LILIJA: Se vidiva jutri.

Ko odzvenijo zadnje replike Črne lilije, se Lunin krajec povzpne na čedalje bolj svetlo nebo, se zlije z njegovo barvo in izgine med oblaki. Takrat posveti sonce in obarva košati grmiček na živo zeleno. Košati grmiček samuje in samuje. Nihče ga ne pride pozdravit. Nihče ga ne pride zalit.

Sonce se zdaj vse bolj spušča in izginja za ognjenim horizontom.

Mesečina se izostruje in izrisuje na vse bolj temnem nebu. Odbije polnoč. Bim bam bom. Po potki priteče zadihan Lunin krajec, se postavi v monumentalno pozo in posveti na grmiček. Sveti in sveti in čaka. Vrti se okoli grmička in teče in skače in se zopet ustavi. Zdaj končno zasveti še grmiček in iz njega prav počasi pripleše Črna lilija.

LUNIN KRAJEC: Kje si bila? Povsod sem te iskal in tekal in skakljal, da bi te le poiskal.

ČRNA LILIJA: Izgubila sem se.

LUNIN KRAJEC: Kako vendar? Vsak dan se srečava, vsak dan ubereš isto pot in vsak dan se izgubiš. Mar bi ti narisal zemljevid? Lahko te tudi pospremim, ti narišem vse postanke, označim pomembne prelomnice, da boš zmeraj poznala svojo pot!

ČRNA LILIJA: Rada se izgubljam.

KER SE VSAK OD NAS KDAJ IZGUBI, SE SAM ODLOČI, NA KATERO STRAN BOŠ ŠEL.

*In potem so se krivde vrstile ena za drugo,
dokler nisem ugotovila, da se krivdo v resnici da unovčiti.
Da je včasih fino bit kriv,
ker če si kriv, se imaš vsaj nečesa za oprjet.
Na primer, ko sem se iz perspektivno-ambicioznih razlogov
z oblikovne prepisala na gimnazijo Poljane,
ker sem vedela, da bom, če ostanem na oblikovni, zabredla,
in ker sem vedela, da nočem biti ne slikarka ne likovna pedagoginja,
sem se prepisala na Poljane.
In sem prvi mesec vse imela cvek ali šut.
In so mi rekli, da sem si sama kriva, da sem se prepisala,
da sem si sama kriva, ker sem preveč ambiciozna.
In potem sem se začela truditi,
kar mi dandanes ljudje še zmeraj očitajo,
ker bolj ko se trudiš,
bolj najebeš,
in si si za to čisto in popolnoma sam kriv.
In sem začela pit in kaditi, da bi bila bolj kul,
da bi končno unovčila to svojo krivdo
in vsaj kaj imela od nje,
to, da bi recimo končno bila kul
in ne bi bila več samo anoreksična kurba janševka.
In ker nisem imela meje, sem pretiravala.
In ko je moj oče prišel domov in ugotovil,
da je šestdeset flaš žganja,
ki jih je vsa ta leta pridno nabiral na premierah,
ker on seveda ne pije,
ker on seveda nikoli ničesar ni kriv,
napolnjenih z vodo in ledenim čajem,
ker sem pač vse spila
in pridno vse napolnila nazaj,
sem bila spet vsega kriva jaz.
Jaz sem bila kriva, da sem bila alkoholik pri šestnajstih.
In je flaše spraznil in vrgel v smeti
in o tem nikoli več nisva govorila.
Kriva sem bila pa še vseeno.
In kriva sem bila tudi takrat,
ko se je moj drugi fant,
s katerim nikoli zares nisva hodila,*

*zaljubil vame in varal svojo punco z menoj,
in sem bila jaz prasica, on je bil pa pač kralj,
jaz pa sem spet bila kriva.
Kriva, da se zapletam s fanti v zvezah,
medtem ko je on bil pač revež, razdvojen med dvema puncama.
In mi je rekel:
ti tako rada trpiš,
da sem ti v resnici naredil uslugo.
Ampak, bodimo iskreni,
v resnici je delal uslugo samemu sebi
in v resnici
sem si bila sama kriva, da sem verjela tem stvarem.
Malo kriva sem bila tudi takrat,
ko sem svojega fanta prevarala in mu lagala.
In tega danes še zmeraj ne ve.*

A) ČE SI TUDI TI KDAJ PREVARAL/-A SVOJEGA FANTA ALI PUNCO,
obrni na stran 970.

B) ČE SI ŽE MALO NAVELIČAN VSEGA TEGA LISTANJA IN
PRESKAKOVANJA, nadaljuj na naslednji strani.

*Malo kriva sem bila tudi takrat,
ko sem goljufala na testu iz matematike in biologije.
Ker pač nikoli nisem bila naravosloven tip
in enostavno nisem imela pojma.
In sem naredila plonk listke zase in za svoje sošolce.
In so oni pisali tri, jaz pa cvek ali šut,
ker so mene pač dobili.
Ker nikoli nisem bila spretna pri plonkanju.
In na koncu sem bila spet vsega kriva jaz.
Plonkanja in cvekov in šutov.
Medtem ko so moji sošolci pridno kasirali z mojih plonk listkov.
In te teme so se skozi celo gimnazijo ponavljale in ponavljale.
Dokler ni prišel čas, da se odločim za vpis na fakulteto.
In sem kolebala med antropologijo in dramaturgijo.
In so mi vsi rekli, da ne vejo, ne kaj je eno ne kaj je drugo,
in da kaj mi ni jasno, zakaj ne grem študirat nekaj uporabnega.
In sem vprašala očeta, kaj se mu zdi,
in mi je rekel: Ne it študirat gledališča,
težko ti bo, a res hočeš imeti takšno življenje, kot sem ga imel jaz?
Ampak meni je bilo vseeno,
ker sem vedela, kaj hočem
in kaj me zanima.
In mi je rekel, sama si boš kriva,
ko se boš nenehno morala borit.
Pojdi raje študirat nekaj uporabnega.*

A) ČE ŽELIŠ, DA GREM ŠTUDIRAT NEKAJ UPORABNEGA, obrni na stran 971.

B) ČE ŽELIŠ, DA SE VPIŠEM NA UMETNIŠKO AKADEMIJO, obrni na stran 972.

Ja potem si pač isti kot jaz. Čestitam.
Dej, pejt **dve strani nazaj** in izberi B), ker je ene stvari včasih boljše
zamolčati.

Tuja rana ne boli.

Ja, v tem primeru
poklicno postanem veterinarica, v prostem času pa bobnarka.
To, kar sem si vedno želela, že od majhnega.
Trenutno rešujem torzijo želodca pri ostarelem basset houndu,
zvečer pa imam s svojim bendom *Ljubljanske hčerke* koncert na
domorodnih četrtkih v Gali hali na Metelkovi.

Nisem šla na dramaturgijo,
nisem se začela ukvarjati s pisanjem dramskih besedil,
nisem začela pisati tega teksta.

Tega teksta nikoli ni bilo.

Vse je samo fikcija.

In tako sem živela srečno do konca svojih dni.

.
.
.

G A M E O V E R
(lahko zapreš tekst)

K O N E C

*In ga seveda nisem poslušala.
Ker ga nikoli nisem zares poslušala.
Ker sem se zmeraj želela dokazovati in posledično delati vse po svoje.
In sem šla na dramaturgijo.
In potem še na scenaristiko.
In pogledajte me zdaj,
brez službe in brez denarja
in sem si samo in izključno sama kriva za to.
Pa še opozoril me je.
Ampak jaz nisem poslušala
in zdaj sem si sama kriva za to.
V odraslem življenju ni več debelih ljudi, ki bi krivdo prevzemali zate,
in v odraslem življenju ni več kul bit kriv,
ker si pač odrasel in moraš bit urejen in organiziran,
in če si kriv, si pač luzer
in se tolažiš s tem, da je kriva družba in da je kriv svet
in si zaradi tega v bistvu še večji luzer.
In ko kar naenkrat nisi več kriv ti,
ampak sta kriva družba in svet ali pa je kriva celo politika,
je vse samo težje.
Ker če si sam kriv, je to zelo oprijemljiva pozicija krivde,
če pa je kriva družba ali svet ali celo politika,
je to tako abstraktno,
da je v bistvu res boljše, če si kriv čisto sam.
In potem se pri triindvajsetih usedeš nasproti psihoterapevta,
ker si počasi že res naveličan tega, da si ves čas vsega kriv ti,
in ker nimaš več pojma, kaj narediti s to krivdo in nekrivdo,
plačuješ 30–60 evrov na uro,
da ti psihoterapevt zatrjuje, da nisi ničesar kriv sam,
da so za vse tvoje probleme
in tvojo življenjsko situacijo krive travme iz otroštva,
torej tvoji starši,
tvoja vzgoja
in okolje, v katerem si odraščal.
In nekaj časa temu verjameš.
In te tolaži to, da nisi kriv,
da so v resnici že ves čas krivi vsi drugi.
In potem ko postaneš jezen,
ker si bil ves čas kriv za druge,*

*in se jeziš na psihoterapevta,
te spet potolaži, da nisi ničesar kriv sam,
da je kriva družba,
da je kriv kapitalizem,
da je krivo prekarstvo,
da je kriv svet.
In kar naenkrat plačuješ nekoga, da ti govori, da ničesar nisi kriv,
čeprav, ko greš domov, sam zelo dobro veš, da si kriv vsega.
Ker si se imel možnost vpisat na pravo, medicino, veterino ali kaj podobnega,
ampak si bil trmast in si se hotel it velikega umetnika in boema
in za to si si kriv čisto sam
in popolnoma nihče drug kot ti, sam.
In potem pri petindvajsetih sediš za računalnikom
in pišeš tekst o tem, kako se smiliš sam sebi,
in hkrati krivdo svojega življenja prelagaš nase,
hkrati krivdo prelagaš na vse okoli sebe razen nase,
in pišeš o tem
in si spet kriv tega, da pišeš o tem,
in ljudje zdaj to berejo
ali pa poslušajo,
v najboljšem primeru gledajo
in se smejiijo bedi tvoje krivde,
ki v resnici,
napram vsem krivdam sveta,
ne pomeni popolnoma nič,
in na koncu ugotoviš,
da je edina krivda, ki jo moraš čutiti, ta,
da si kriv narcisoidnosti
in tega, da ti ni mar za popolnoma nič drugega kot zase,
in da si kriv tega,
da si vase zagledan egoist,
ki ne more pisati o ničemer drugem razen o sebi.*

In takrat so me utišali. Ravno ko hočem povedati nekaj pomembnega, me utišajo.

A) ČE UŽIVAŠ OB HOLLYWOODSKIH KOMEDIJAH, MORALKAH, KI POBIRAJO OSKARJE, IN MELODRAMATIČNIH FILMIH, POSNETIH PO RESNIČNIH ZGODBAH, je zate najbolj primeren KONEC A – obrni na stran 975.

B) ČE STREMIŠ K RESNICI, TEŽKO VERJAMEŠ STVAREM, DOBRO PRENAŠAŠ KRUTOSTI SVETA IN NAJBOLJ UŽIVAŠ V ISKRENI SUROVOSTI, je zate najbolj primeren KONEC B – obrni na stran 976.

C) ČE SI BOLJ KONCEPTUALNE NARAVE, CENIŠ ESTETIKO, POETIKO IN RADIKALNOST, potem je zate najbolj primeren KONEC C – obrni na stran 977.

Dramsko besedilo *Vse se je začelo z golažem iz zajčkov* je na 50. Tednu slovenske drame leta 2020 prejelo Grumovo nagrado za mladega dramatika.

Leto kasneje je bilo besedilo odrsko uprizorjeno v spodnji dvorani Slovenskega mladinskega gledališča v režiji Eve Kokalj.

Predstava je prejela pozitivne kritike v Delu, Dnevniku, Večeru, na RTV MMC in celo na Radiu Študent.

Zaradi tega besedila in te predstave se danes nekaj punc na svetu počuti manj krive.

Jah, kruta realnost je pač ta, da je to konec teksta. To je to.

Varja Hrvatin

Vse se je začelo z golažem iz zajčkov

Zdaj se pa res konča.

LP Varja

